

rületet találtunk szóbeli információk szerint. Ettől a résztől Ny-ra, egy ma már befásított területen hasonló jelenség volt megfigyelhető, római villa lehetett Gamás D-i részén. A bejárás során mindössze egy őskori (kelta?) kerámiatöredéket találtunk.

NÉMETH PÉTER

131. Garé, Rákóczi u. 98.

(Baranya megye) Ró

1999. novemberében gázárok ásása közben 3 római téglasír nyomaira bukkantak, melyek közül a fagyos idő miatt csak a már feldúlt 1. sz. sírt tudtuk megásni. Melékletet nem találtunk. A sírt téglákkal körülalazták, majd egy sátoztetős és egy vízszintes téglafedést is kapott. A leletmentésen jelen volt Krasznai Péter rajzoló és Fazekas Ferenc régészhallgató.

GÁBOR OLIVÉR

132. Gálosfa, Kistótváros

(Somogy megye) Á, Kk

Az ásatást 1999. augusztus és szeptember hónapokban végeztük, a NKÖM által meghirdetett Nemzeti Örökség program pályázatán nyert anyagi fedezet segítségével.

Az ásatás célja az 1335-ben Miklós mester által alapított és Szt. László tiszteletére szentelt pálos kolostor, illetve a vele egy telken épült, és 1347-től említett nemzeti kúria helyének megállapítása volt.

A felszíni kő-, és téglatörmelék által határolt, egyenesre elplanirozott domboldalon kezdtük meg az ásatást. A feltárás egy 15 × 13 m-es belső területű, közel négyszögletes építmény alaprajzát eredményezte. Az épületnek mind a 4 sarkát másodlagosan nagyméretű (2,5 × 3,5 m) támpillérekkel erősítették meg. A D-i oldalon, a 4. falon, közel 2 m-es kapuhoz tartozó küszöbszintet találtunk. Az épület belsejét 4 nagyobb helyiségre osztották, amelyekhez tartozó küszöbszinteket némely esetben rekonstruálhattuk. Észak felől egy másik helyiség csatlakozott folyosóval az épülethez, keleten pedig a 3. támpillérhez ragasztottak egy kis szobát (2. helyiség).

A kőből rakott falak átlagosan 80 cm vastagok voltak, azonban a későbbi időszakban kitermelték a falak egy részét. A falakon több ízben vakolatnyomokat rögzíthettünk. Az épület egységes, réteg nélküli, átlagosan 110 cm vastag törmelék rétegben feküdt, amely alatt 3–5 cm vastag faszenes réteg után agyagos, kevés 12–13. századi kerámiát tartalmazó szint következett. A törmelékből az előkerülő kőfaragványok, téglatörmelékek mellett, 15. századi kerámiát, mázas és mázatlan kályhacsempét, padlóteglát, állatcsontot, üveg-, és vasmaradványokat gyűjtöttünk. Az érmek szintén e korszakhoz sorolják az épület korát.

Az ásatás eddigi eredményei arra utalnak, hogy a kolostorral egy telken épült nemesi kúriát találtuk meg.

ARADI CSILLA – MÉSZÁROS SZILVIA – NYÁRI ZSOLT

133. Gerjen, Váradpuszta

(Tolna megye) B

Bejártam az ismert bronzkori tellt, amely a falutól ÉNy-ra, a Solymos-ér holt ágai között emelkedő dombon található. Ma a holt ágakból már semmi sem látszik. A lelőhelytől Ny-ra húzódó dűlőút felől úgy tűnik, hogy sáncárok határolja a dombot. A dombtetőről nézve valószínűnek látszik, hogy egykor körben víz övezte. Azt azonban csak ásatással lehet eldönteni, hogy csupán természetes védettségű volt, vagy pedig azt mesterségesen fokozták is. Wosinsky Mór szerint a domb természetes védettségű, és szigetszerűen emelkedett ki környezetéből. Szabó Géza viszont erődítettnek tartja. Szerintem átvágás szükséges a kérdés eldöntéséhez.

MIKLÓS ZSUZSA

134. Gyál, 7-7/A lelőhely: szkíta településrészlet

A részletes jelentést lásd a 71–84. oldalon.

(Pest megye) Ő, V

DINNYÉS ISTVÁN

135. Gyál, 7/B lelőhely

(Pest megye) Ő

A MOL beruházásában épülő Vecsés–Csepel II. gázvezeték megelőző feltárása során 1999. október 26 – november 10. között történt meg a lelőhely feltárása kb. 180 m² területen.

Egy széles, humuszos betöltésű ÉNy-DK irányú, majd a feltárási sávból kihaladó árokrészlet, ebből É felé kiágazó, keskeny árokrészlet, két DNy-ÉK irányú, a széles 1. ároknál korábbi árokrészlet és két gödör alkotja a lelőhely objektumait. Kerámia csak az 1. árok betöltésében volt, durva őskori edénytöredékek.

Leletanyag elhelyezése: Arany János Múzeum, Nagykőrös.

A Vecsés–Csepel II. MOL gázvezeték 8+100-130 km szakaszán, a Gyáli-patak É-i partján 4 árokrészlet és két gödör került elő. Az egyik árok betöltésében kézzel formált, jellegtelen őskori edénytöredékeket találtunk.

DINNYÉS ISTVÁN

136. Gyál, 7/C lelőhely

(Pest megye) Sza

A MOL beruházásában épülő Vecsés–Csepel II. gázvezeték megelőző feltárása során 1999. október 26. – november 12. között történt meg a lelőhely feltárása kb. 1500 m² területen. A nyomvonal 8 + 900 km közelében egy árokrészlet, ettől K-re kb. 200 m-re két árokrészlet és egy gödör került elő a kézi nyesése nyomán. A nyomvonal 8 + 650 km közelében levő 2. gödörből szarmata cserepek, állatcsontok kerültek ki, bontását a megjelenő talajvíz és a gödröt megtöltő esőzés miatt nem fejeztük be. Az itteni két árokrészlet összes lelete egy vastöre-

dék, 8 + 900-nál a 3. árokból kézzel formált edénytöredék, szórványként késő szarmata edénytöredék a leletanyag.

Leletanyag elhelyezése: Arany János Múzeum, Nagykőrös.

DINNYÉS ISTVÁN

137. Gyál, Csárda-rét, 8. lelőhely
(Pest megye) B, Á

A Gyáltól DK-re fekvő Csárda-rét nevű határrészben, az épülő új gázvezeték 5 + 560 – 6 + 00 km szelvényében a megelőző feltárás során összesen 500 m hosszúságban, a 7 m szélességben az altalajig lehumuszolt és megnyesett sávban Árpád-kori és néhány bronzkori objektum foltja jelentkezett.

A gázvezeték ezen a területen keskeny hátú dűnék sorát vágja át, melyek tetején találhatóak – a kutak kivételével – a régészeti jelenségek. A feltehetően Árpád-kori karámokhoz tartozó árokrendszerek és néhány gödör szegényes leletanyaga mellett egy félig földbe mélyedő ház és feltűnően nagyszámú kút került elő. Az egyébként szokásos alaprajzú, az ÉK-i sarokban kerek, tapasztott kemencével fűtött Árpád-kori ház kutatástörténeti jelentőségét nem is annyira a leletanyaga, mint az adja, hogy most sikerült először a folt nyelésétől kezdve a teljes kibontásig nyomon követni és dokumentálni az úgynevezett „nyél” szerepét. A bontás során készített metszeten pontosan lemérhető távolságadatok segítségével Szentgyörgyi Viktor eddigi rekonstrukciós kísérleteit ezúttal egy konkrét gyakorlati példa segítségével sikerült ellenőrizni, s így az általa kidolgozott házrekonstrukciók matematikai képletének helyességét bizonyítani.

A feltárás másik fontos megfigyelése volt, hogy a különböző típusú kutakat (gulya, kút, gémeskút) a domboldal alsó harmadánál, s nem a legmélyebb ponton ásták, hogy elkerüljék az összefolyó felszíni vizek szennyezését. A kutak közül egy gémeskút (ahol a gém és a palánk szerkezetéhez tartozó cölöplyukakat sikerült megfogni), valamint egy jó állapotban konzerválódott fagerendákkal bélelt gulya kút érdemel nagyobb figyelmet.

A feltárás során néhány, jellegzetes leletanyagot alig tartalmazó bronzkori gödör is előkerült.

A feltárt leletanyag és a dokumentáció a területileg illetékes nagykőrösi múzeum gyűjteményébe lesz beletárolva.

DR. SZABÓ GÉZA

138. Gyál, Csárda-rét, 9. lelőhely
(Pest megye) Szk, Sza

A Vecsés–Csepel gázvezeték 7 m széles nyomvonalának 4+950 és 5+350 km szelvényében, a Gyáli-csatorna déli oldalán húzódó vizes rétből kiemelkedő kisebb, agyagos felületű domb északi oldalán két különböző korszak emlékei kerültek elő. A szkíta korhoz (Kr. e. 6–5. század) sorolható 35 objektum nem túlságosan

gazdag leletanyagából említésre méltó az egyik árok alján talált halszálka mintás öntött bronzcsat. A feltárt objektumok nagyobbik része a leletanyag alapján 3–4. századi szarmata településhez tartozik. A szarmata kori objektumok több esetben metszették a korábbi település maradványait.

Az ásatási dokumentáció és a leletanyag a nagykőrösi Arany János Múzeumba kerül.

HEGEDŰS ATTILA – SIMON LÁSZLÓ

139. Gyál, Csárda-rét, 9/A lelőhely
(Pest megye) Sza, Á

A Vecsés–Csepel II. gázvezeték nyomvonalának 5+450–5+650 km szelvényében, a Gyáli-csatorna déli partján húzódó agyagos felületű, a felszínből 2,5–3 m-re kiemelkedő domb északkeleti lejtőjén néhány 3–4. századi szarmata objektum mellett zömében 12–13. századi (késő Árpád-kori) telepmaradványok (2, kemencével ellátott téglalap alakú földbe mélyített ház, árkok és vermek) kerültek elő.

Az ásatás dokumentációját és a leletanyagot a nagykőrösi Arany János Múzeum őrzi.

HEGEDŰS ATTILA – SIMON LÁSZLÓ

140. Gyál, 13. lelőhely
(Pest megye) Á

A Gyáltól DK-re fekvő határrészben, az épülő új gázvezeték 6+435–6+455 km szelvényében, a felsőpakonyi kövesúti csomóponttól északra, összesen 20 m hosszúságban, a 7 m szélességben az altalajig lehumuszolt és megnyesett sávban néhány régészeti objektum foltja jelentkezett.

A széles, lapos homokháton lévő lelőhelyen néhány Árpád-kori gödröt bontottunk ki, viszonylag csekély leletanyaggal.

A régészeti leletek és a dokumentáció a területileg illetékes nagykőrösi múzeum gyűjteményébe lesz beletárolva.

DR. SZABÓ GÉZA

141. Gyál, 14. lelőhely
(Pest megye) I

A Gyáltól DK-re fekvő határrészben, az épülő új gázvezeték 6+150–6+200 km szelvényében, az egykori juhászat déli oldalán az erdőtelepítéskor és a későbbi területrendezések során erősen bolygatott környezetben a felszínen összesen 50 m hosszúságban, a 7 m szélességben az altalajig lehumuszolt és megnyesett sávban néhány régészeti bizonytalan korú objektum foltja jelentkezett. A beásásokból értékelhető leletek nem kerültek elő.

A feltárás dokumentációja a területileg illetékes nagykőrösi múzeum gyűjteményébe lesz beletárolva.

DR. SZABÓ GÉZA